

El llagut

(ALDC, VIII, 1705. El llagut)

El *llagut*, ‘embarcació no gaire gran, d’un sol arbre, de vela llatina, destinat a la pesca o al tràfic’, és resultat d’una modificació de l’anterior *llaüt* (s. XIII) per inserció de l’antihiàtica -g- (com dial. *ragó* < *raó*); derivaria de l’àr. andalusí *ALṢŪD* (< cl. *ṢŪD*) per translació del significat ‘instrument musical’ (pròpiament ‘fusta’) a ‘tipus d'embarcació’ per una comparació de forma, arrodonida per la part de sota, “en bona part tapada per una superfície prima de postetes de fusta” (*DECat*); segons Corriente, “como quiera que esta voz árabe no significa habitualmente ‘nave’, sino por rara sinécdoque, hay que suponer que adquirió más propiamente dicha acepción en la lengua franca o entre los marineros bilingües del Levante peninsular, por influjo de las dos acepciones del cat. *fusta*, antes de entrar en ésta y otras lenguas románicas del Mediterráneo Occidental”; cf. port. *alaúde*, *laúde*, it. *liùto/leùto*, fr. ant. *leüt*. Una part del mall. ha inserit la consonant antihiàtica /v/ en *lla[v]ut*. Diversos inf. han precisat aspectes d’aquesta embarcació: “per a la pesca petita” 17, “per anar als sardinals” 69; “per a viatjar pel riu” 122; “de cabotatge” 154 o “de capotatge; amb vela llatina” 133; “d’uns 5 metres” 25; “de 30 pams” 56; “de vela llatina; entre 30, 40 i 50 pams” 69; “de 5 tones en amunt” 122; “amb coberta” 74; “n’hi ha algun de destapat” 180.

Altres mots: *bot llaüt* 72, “amb el nas de proa més curt que el [del] llaüt”; *falutxo* 157, del cast. *falucho*, que seria un der. probablement de l’àr. andalusí *FALŪWWA* ‘poltra, egua petita’, perquè transportava càrrega (*DECat*), “no transmitido a través de Alandalús, sino por las relaciones marítimo-comerciales de la orilla norte del Mediterráneo con Levante” (Corriente); imatge semblant a la de *muleta* 69, der. de *mula*, per la seva funció de transport; *bussa* 190, potser relacionat amb l’ant. *bus*, d’origen incert; *espanyoreta* ‘barca de mitjana’ 85, introduïda a l’Alguer per un ciutadellenc, que, com els catalans, són considerats “espanyols” i d’aquí el mot, en dim. (veg. Caria, ap. Corbera, 2000: 202), potser per la seva dimensió.

El mot en relació *saula* 122 és un der. de *sàgola* ‘cordeta curta’, d’un preromà indoeuropeu *SAUKO-LĀ*, der. de *SOUKA* ‘corda trenada d’espert’ (*DECat*).

La forma originària, *llaüt*, es manté sobretot en val., men., eiv. i la part occidental del mall.; *llaut/llaüt* des d’O. Pou (1575), en Figuera (1840) i Amengual (1858-1878), mentre que la resta ha inserit una antihiàtica (*llagut*, *llavut*).

Són mots normatius *llagut*, des del *DOrt*, 1917, i *llaüt*, des del *DIEC₁*, 1995.

